

Motion till riksdagen
2010/11:Ju370

av **Torkild Strandberg (FP)**

Illegala restauranger

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tullen bör få lagra information om personer som dömts för smugglings- och langningsbrott.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa tusenlapparna.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bevisprovokation.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om övriga förstärkta tvångsmedel i kampen mot organiserad brottslighet.

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 2 hänvisat till FiU.

Freda vita restauranger från svart konkurrens

Lönnkrogar och illegala restauranger breder ut sig i Sverige, i skydd av föreningsnamn och oansenliga fasader. Seriösa restauranger utsätts – med rätta – för en rad kontroller. Det handlar om kontroller av brandsäkerhet, hygien, skatter och alkoholhantering. För dem är det stötande att ha konkurrenter som inte ens noterat att sådana lagar finns.

Många tycker kanske att svartklubbar är en ganska oförarglig företeelse, men annan kriminalitet frodas i deras närhet. När polisen gör razzior påträffas sprit, narkotika och inte sällan vapen på de illegala klubbarna – tillsammans med underåriga. På vissa svartklubbar förekommer också prostitution. Förekomsten av svarta pengar gör svartklubbarna attraktiva för organiserade ligor. Vill vi bekämpa prostitution, narkotika och organiserad brottslighet måste vi bekämpa svartklubbarna.

Svartklubbar i Landskrona

I Landskrona finns både lugnare svartklubbar, vilket oftare är sådana som vänder sig till en viss målgrupp, och klubbar där berusningsgraden är hög och publiken är en blandning av människor som bara har begäret efter billig alkohol gemensamt. Den senare typen av klubb erbjuder mycket enkla och smutsiga förhållanden. Röken är så tjock att polis som kommer för att kontrollera verksamheten får svårt att andas.

De som driver klubbarna har lärt sig hur verksamheten ska döljas. De är noggranna med att skapa en medlemslista och ha en snygg fasad. De har en styrelse med kassör och ordförande. Alkoholen som förvaras i klubben märks med olika namn så att man vid en razzia kan hävda att gäster har medtagit ölen. Pengarna som finns i baren är "växelpengar" för att de som är engagerade i klubben ska kunna köpa läsk och annat.

På grund av att svartklubbarna håller så låg profil inkommer sällan tips från allmänheten. I augusti inkom dock ett tips om att en svartklubb som varit inaktiv i över ett decennium nu hade vaknat till liv. När polisen kontrollerade saken fann de ett tjugotal kunder i vad som utgav sig för att vara en biljardklubb. Många av dem föreföll ha alkoholproblem.

En positiv trend är att ungdomar inte syns till på svartklubbarna i Landskrona. En ljuspunkt är också att polisen sällan hör om grövre brott eller ordningsstörningar i och runt svartklubbarna – med undantag för ett knivdrama för något år sedan.¹

¹ Informationen i avsnittet om svartklubbarna i Landskrona är till största delen inhämtad från Polismyndigheten i Landskronas promemoria "Illegala krogar i Landskrona", 27 augusti 2010.

Fel! Okänt namn

Samarbete mellan myndigheter nödvändigt

De svarta klubbverksamheterna är svåra att stoppa. Verksamheten tycks vara lukrativ och omfattar en kedja som börjar med alkoholinköp utomlands och slutar med kunder som blir upplärda i vad de ska svara om polisen kommer. Det krävs mycket polistid för att slå ut en klubb och polisen klarar det inte på egen hand. Samarbete krävs med fastighetsägare och med andra myndigheter.

När Operation Svarten i Malmö verkställdes agerade alla myndigheter gemensamt.²

1. Först säkrade polisen läget i lokalen.
2. Representanter från stadsbyggnadskontoret kontrollerade lokalerna, undersökte om det fanns bygglov. De kan förelägga hyresvärderna ett vite om verksamheten inte är lämplig i lokalerna. Vite kan fastställas upp till 100 000 kr.
3. Räddningstjänsten kontrollerade antalet människor och undersökte om nödutgångarna räckte till. Även här kan vite föreläggas. Ekonomiska påtryckningar är en effektiv metod eftersom fastighetsägare blir mindre intresserade av att låta svartklubbar vara hyresgäster om de för med sig stora kostnader.
4. Miljöförvaltningen kontrollerade om livsmedel tillagades och serverades. Om lokalen inte levde upp till reglerna, gjorde förvaltningen en extra kontroll som debiterades.
5. Skatteverket såg till att personen som förestod klubben blev registrerad för moms och som arbetsgivare och att inkomsterna upptaxerades för dem som arbetade där. Punktskatteenheten kontrollerade var spriten var köpt och lade punktskatt på alkohol som var köpt utomlands.
6. Fritidsförvaltningen kontrollerade om klubben uppburit föreningsbidrag, som klubben i så fall riskerade att behöva betala tillbaka.
7. Försäkringskassan såg till att de bland personalen som uppgett falska uppgifter och fått bidrag via socialförsäkringen blev återbetalningsskyldiga.
8. Underåriga skjutsades hem av socialarbetare. De kallades tillsammans med sina föräldrar till ett uppföljningsmöte med socialtjänsten tre veckor senare.
9. Polisen krävde urinprov av de gäster som verkade vara narkotikapåverkade och tog illegal alkohol och eventuellt stöldgods i beslag. Ibland kunde efterlysta personer gripas och illegalt spel bevisas.

Operation Svarten blev framgångsrik. Svartklubbarna blev färre i Malmö och den grova kriminaliteten i anslutning till dem minskade. Men många av dem som driver svartklubbar dyker upp i en ny lokal, med ny personal och ny alkohol. Malmöpolisen konstaterar att man genom att bygga upp personliga relationer mellan myndigheter lyckades genomföra operationen trots att viss

² Operation Svarten beskrivs i nr 1 2010 av Brottsförebyggande rådets tidskrift Apropå.

Fel! Okänt namn på

lagstiftning har försvårat samverkansarbetet. Det är naturligtvis bra, men vi kan inte förlita oss på personliga relationer för att viktigt polisarbete ska fungera. Om den person på Skatteverket som har samarbetat väl med polisen slutar falla hela strategin. Därför måste vi politiker förbättra lagstiftningen.

Åtgärder för att stärka myndigheternas arbete

Jag är övertygad om att den svarta krogvärlden kan pressas tillbaka, inte minst genom en attitydförändring hos dem som idag bagatelliserar och frekventerar svartklubbar. Det åstadkommer vi genom att göra människor mer medvetna om de problem som de för med sig. Det finns ingen enkel patentrösning utan det behövs en kombination av olika åtgärder. Lagar behöver ses över och statliga och kommunala myndigheter förbättra sitt samarbete.

Tullen bör få lagra information om personer som dömts för smuglings- och langningsbrott

Illegala restauranger köper ofta sin alkohol från personer som gör frekventa resor till våra grannländer och kommer tillbaka med stora mängder alkohol. Vissa av dem är dömda för smuglings- och langningsbrott. Om tullen får möjlighet att lagra information om dessa ökar chanserna att upprepad illegal införsel förhindras. Det är också angeläget att ge tullen större möjligheter att överföra information om misstänkta smugglare till den lokala polisen.

Avskaffa tusenlapparna

Genom att enbart ha sedlar av lägre valör försvåras och fördyras verksamheten i den svarta sektorn. Tusenlapparna bör därför avskaffas.

Skärp straffet för alkoholbrott

Ibland får man en känsla av att alkoholbrotten inte har så hög prioritet. Det finns exempel på domar där de åtalade har tagit in tusentals burkar starköl och ändå blivit frikända. Och i de fall där straff utdöms är de för lindriga. Låga dagsböter är inte kännbart i den lukrativa bransch som svartkrogarna utgör. Folkpartiet vill ha nolltolerans mot alkoholbrott.

Låt polisen beställa och köpa alkohol av spritsmugglare för att snabbt bevisa brott

Polisen bör i spanings- och bevisyfte få möjlighet att beställa och köpa alkohol av illegala alkoholförsäljare för att snabbt kunna bevisa ett brott. Det måste också tydliggöras i vilka fall provokation ska tillåtas och vilka typer av provokation som är lagliga. Därför behöver vi en detaljreglering i lag – inte minst för att stärka rättssäkerheten.

Fel! Okänt namn nå

”Go for the money”

Brott får inte löna sig! Vinster från brott måste spåras, säkras och återföras. Utöka möjligheterna till förverkande av pengar eller egendom vid allvarlig brottslighet, t.ex. förmögenhetsbrott och utpressning. En myndighetsgemensam brottsvinstenhet behövs för att samordna arbetet. Lagen måste ändras så att fler brott bedöms som penningtvätt genom att penningtvätt blir kriminellt i sig. Kravet på ett bestämt förbrott ska slopas och även så kallad självtvätt av pengar kriminaliseras.

Ta krafttag mot den organiserade brottsligheten – skapa ett svenskt FBI

Vissa svartkrogar har kopplingar till organiserad brottslighet. Förstärk Rikskriminalpolisens resurser mot den organiserade brottsligheten. En nationell operativ enhet mot grova brott ska skapas – ett svenskt FBI. Enheten ska ha mandat att prioritera och leda operationer över hela landet. I en sådan enhet bör också Ekobrottsmyndigheten ingå.

Omorganisera polisen

De som driver svartklubbar flyttar på sig. Polisen har ett organisatoriskt handikapp genom sin uppdelning i 21 länsmyndigheter. Det är inte rimligt att polisen i Landskrona inte enkelt kan läsa en annan myndighets handlingar om en person är misstänkt för brott i ett annat län. Folkpartiet vill att polisen omvandlas till en nationell myndighet.

Lagstiftningen måste underlätta samarbete mellan myndigheter

En viktig del i det nationella underrättelsearbetet är att olika rättsmyndigheter lättare ska komma åt varandras uppgifter om enskilda kriminella. Lagarna som reglerar myndigheternas informationsutbyte måste uppdateras. Polisen måste omedelbart få tillgång till information från Försäkringskassan och Skatteverket. Polisdatalagen försvårar informationsutbytet inte bara mellan polisen och andra myndigheter, utan också mellan olika regionala polismyndigheter. Svensk polis måste få en ny polisdatalag och en enhetlig nationell databas för underrättelsearbetet. Samtidigt måste konsekvenserna av varje förändring i sekretesslagstiftningen noga utredas, då sekretessen finns för att skydda enskilda. En ny lag ska innehålla tydliga regler om vilken typ av information som ska lagras och hur materialet ska gallras.

Stötta de seriösa restaurangföretagen

Skötsamma krögare måste få möjlighet att forma sin verksamhet utan politisk klämfingrighet. Det är viktigt att det görs regelbundna kontroller, och den som inte sköter sig ska inte få fortsatt tillstånd. Men samtidigt behövs lättnader. Alliansregeringen har gjort det lättare att vara företagare och fortsätter sitt arbete med regelförenklingar. För små aktiebolag är det numera frivilligt med revision. Jämställdhetsplaner och lönekartläggningar behöver inte längre

Fel! Okänt namn på

göras varje år utan bara vart tredje – och inte alls för dem som har färre än 25 anställda. Momsen behöver bara redovisas varje kvartal. Deklarationsblanketterna har förenklats för enskilda näringsidkare. Regeringen driver också på för att kommuner och länsstyrelser ska minska antalet regler för företagen.

Alliansen har nu i augusti enats om en viktig reform som ska genomföras så snart statens ekonomi tillåter det: att sänka momsens för restauranger från 25 % till 12 %. Folkpartiet vill inrätta en instans som samordnar information som ska till olika myndigheter, så att företagen inte ska behöva lämna samma information till staten mer än en gång. Folkpartiet anser också att kommunerna bör ha "tillståndslotsar" som hjälper företagarna att hitta svar på vilka regler som gäller och förmedla kontakter.

Rättsväsendet måste vara synligt

Efter att för några år sedan endast ha haft 15 poliser i yttre tjänst kommer Landskrona vid årets slut ha 50 poliser. Denna utveckling måste fortsätta. Även andra delar av rättsväsendet måste sträva efter en lokal kännedom och närvaro.

Förlängda öppettider

Om fler seriösa nöjesrestauranger ges möjlighet att utöka öppettiderna minskar underlaget radikalt för svartklubbarna.

Stockholm den 27 oktober 2010

Torkild Strandberg (FP)